

Традиционално, почетком сваке године разматрамо шта се догађало у погледу притужби грађана Србије пред Европским судом за људска права у Стразбуру [\[1\]](#). До сада Европски суд је донео 48 пресуда поводом представки наших грађана и Србија се одбранила само у две. Дакле, тренутни резултат је: Стразбур/грађани Србије 46: Србија 2. У 2010. години, Суд је донео свега девет пресуда по представкама наших грађана, али је удар на буџет највећи до сада и износи око два милиона долара. А правосуђе Србије се није одбранило ни у једном предмету.

Министарство за људска и мањинска права, Сектор за заступање пред Европским судом за људска права, је 30. априла 2010. године одржало конференцију под називом „Одлуке и пресуде Европског суда за људска права у односу на Републику Србију за период март 2009. године – март 2010. године“. Тада је констатовано да се у том тренутку у Стразбуру налази 3084 представки из Србије. Сада их мора бити далеко више. Зашто није било више одлука у погледу Србије током 2010. године је тајна, али не велика. Када винар прави вино, оно сазрева у огромним бачвама и када је довољно зрело, он га пуни у стотине флаша. Тако ће бити и са представкама наших грађана у Стразбуру. Без дилеме, током ове године ће сазрети за одлуку више десетина, ако не и стотина предмета. Али, да видимо шта се дешавало током 2010. године. Пресуда Бин-Стид и Мајкић против Србије, која се тиче уговора у вези казина у хотелу “(Интер) Континентал” је вероватно била шок за наше заступнике пред Судом. А можда и није, имајући у виду како се бизнис обавља у Србији и шта је уговорено приликом продаје тог хотела.

“Кин-Стиб” је 1995. године покренуо поступак пред Спољно-трговинском арбитражом при Привредној комори Југославије тражећи повраћај казина и накнаду штете због кршења уговора.

Предузеће “Кин-Стиб”, регистровано у Конгу, је 12. октобра 1989. године закључило уговор о заједничком улагању са „Хотелом Интерконтинентал Београд“ који се односио на отварање казина у овом хотелу. Власник хотела је било друштвено предузеће „Генералекспорт“ („Генекс“) са годишњим обртом капитала од око 7 милијарди долара. Г. Мајкић је имао 25% деоница у предузећу “Кин-Стиб”. Уговором је предвиђено да “Кин-Стиб” својим средствима отвара казино и имаће право на 80% зараде која се

оствари у предметном казину. Чланом 19 овог уговора је било предвиђено да ће „Генекс“ у сваком случају имати загарантовани годишњи минимум зараде у износу од 500.000 УСД. Казино је отворен у октобру 1990. године, а затворен је због финасијских тешкоћа, највероватније због санкција, а и правних несугласица 1993. године.

“Кин-Стиб” је 1995. године покренуо поступак пред Спољно-трговинском арбитражом при Привредној комори Југославије тражећи повраћај казина и накнаду штете због кршења уговора. Дана 10. априла 1996. године арбитражни суд је донео одлуку којом је обавезао „Генекс“ да 1) исплати накнаду у износу од УСД 1.999.992,00 са каматом од 6% због немогућности “Кин-Стиба” да користи казино у периоду од 1. априла 1995. године до 31. марта 1996. године; 2) да му омогући да исти врати у посед; 3) да ефективно управља казином у периоду од 5 година после поновног отварања. У складу са овом одлуком, закључно са 6. мајем 1998. године на рачун “Кин-Стиба” је на име одштете уплаћено приближно 2 милиона и 300 хиљада долара. Међутим, “Генекс” не извршава обавезу да тужиоцу омогући даљи рад у наредних 5 година.

Због тога “Кин-Стиб” подноси нову тужбу и Привредни суд у Београду у јуну 2001. године доноси нову пресуду којом налаже “Генексу” да му исплати преко 4 милиона долара. Ова пресуда је преиначена у погледу износа од Врховног суда Србије 30. јануара 2002. године, којом се налаже “Генексу” да за немогућност коришћења казина од 1. априла 1996. до 31. маја 1998. године “Бин-Стиду” исплати износ од 1.083.332 долара, уз законску затезну камату.

Затим Привредни суд доноси још једну пресуду 8. септембра 2005, коју потврђује Врховни суд Србије 27. јуна 2007. године: том пресудом је обавезан “Генекс”, заједно са предузећем “Intercontinental CG” да “Бин-Стиду” исплати још 1.427.000 долара, са каматом, на име изгубљене добити у периоду од 1. јуна 1998. до 1. априла 2001. године. “Бин-Стид” затим започиње извршни поступак за пренос средстава банк-трансфером, али тај трансфер до доношења пресуде Европског суда 2010. године није био окончан.

У међувремену, Друго општинско јавно тужилаштво 2002. подноси кривичну пријаву против г. Мајкића за “превару и фалсификат”. Тај поступак бива обустављен као неоснован у новембру 2003. године са образложењем да је “Бин-Стид” уредно регистровано предузеће у Конгу, као да г. Мајкић није фалсификовао ни једно пуномоћје, што му је неосновано стављено на терет.

У међувремену, Друго општинско јавно тужилаштво 2002. подноси кривичну пријаву против г. Мајкића за “превару и фалсификат”. Тај поступак бива обустављен као неоснован у новембру 2003. године са образложењем да је “Бин-Стид” уредно регистровано предузеће у Конгу, као да г. Мајкић није фалсификовао ни једно пуномоћје, што му је неосновано стављено на терет.

Дана 21. децембра 2005. Министарство финансија РС издаје саопштење којим обавештава јавност да ексклузивну дозволу за послове коцкања за наредних 10 година добија фирма “Гранд Казино” на некој од локација у Београду. Хотел “Intercontinental” неодређеног датума мења име у “Continental”. Затим је хотел продат, па предузеће “Бин-Стид” тако остаје без могућности да наплати своје потраживање. Европски суд стога доноси одлуку да је Република Србија поврдила право на имовину подносилаца представке из чл. 1. Протокола 1. Европске конвенције за људска права, те да је дужна да им од сопствених средстава исплати износ од око 2 и по милиона долара. Од тога се одбија било која већ исплаћена сума. Спорни извршни поступак био је у временској надлежности Суда више од пет година и десет месеци, па Суд закључује да српске власти нису предузеле све неопходне мере како би извршна одлука била у потпуности извршена. Када се пресуда сагледа у целини, види се да је укупни дуг државе по овој пресуди Стразбура најмање око 1 милион и 800 хиљада долара са каматом. Поред тога на име нематеријалне штете подносиоцима је досуђено 8.000, као и 30.000 евра судских трошкова.

Посебно интригантан предмет је био Милановић против Србије. Г. Живота Милановић је припадник верске заједнице Харе Кришна и живи у селу Белица код Јагодине. Повремено је боравио и у стану свога брата у Јагодини. У 2000. и 2001. години био је изложен претњама телефоном, а затим у септембру 2001, јулу 2005, јуну 2006, и јуну 2007. године и физичким нападима од стране непознатих лица, за које је он сумњао да припадају десничарским организацијама (Српски витезови, Образ или 1389). Ти физички напади су извршени ножем са скраћеном оштрицом, резови су били у пределу абдомена, а једном приликом је г. Милановићу био урезан и крст на чело и исечен коњски реп. Напади су се дешавали углавном око Видовдана.

Сви напади одиграли су се у близини стана његовог рођака у Јагодини, док су се последња два напада одиграла на самим улазним вратима тог стана. Само први напад десио се по дану, док су се сви остали напади одиграли у раним јутарњим часовима, поводом свих напада није било сведока, а ни сам подносилац није могао да пружи конкретније податке о нападачима (што се констатује и у извештају полиције од 13. јула 2005. године), осим што је он претпостављао да су га напали припадници неке од десничарских организација и да су напади били верски мотивисани. Упркос разним истражним радњама и кривичним пријавама, починиоци ових напада нису

идентификовани. У таквој ситуацији Европски суд је по први пут нашао да је Србија одговорна за кршење чл. 3. Европске конвенције који забрањује тортуру и нехумани и понижавајући третман.

Упркос разним истражним радњама и кривичним пријавама, починиоци ових напада нису идентификовани. У таквој ситуацији Европски суд је по први пут нашао да је Србија одговорна за кршење чл. 3. Европске конвенције који забрањује тортуру и нехумани и понижавајући третман.

Суд није прихватио аргументацију да су истражни органи Републике Србије учинили све како би расветлили овај случај и утврдили идентитет нападача (бројни сведоци су саслушани, прибављен је налаз вештака о природи повреда подносиоца, па је чак и један полицајац дисциплински кажњен због непредузимања потребних мера). Није прихваћен ни аргумент у вези са амбивалентним ставом притужбиоца који је невољно сарађивао са истражним органима и чији су описи нападача били крајње неодређени. Он није тражио ни надзирање његове телефонске линије, што је као могућност постојала након телефонских претњи из 2001. године. Полиција је такође указала и на сумњу да су се напади на г. Милановића уопште десили. Суду је указано да није било сведока, нити материјалних трагова везаних за нападе, чему је допринео и сам подносилац, јер није одмах након напада обавештавао полицију која би благовременим увиђајем можда успела да дође до материјалних трагова, али ни тај аргуменат није прихваћен.

Суд је 14. децембра 2010. пресудио у корист г. Милановића и навео да је полицији најкасније почев од јула 2005. године требало да буде јасно да је подносилац представке, који је био члан рањиве верске мањине, стална мета напада и да је вероватно да ће напада бити и у будућности, посебно у јуну и јулу, дакле око Видовдана. Упркос томе, у још два наврата ништа није учињено да се ти напади спрече. У близини

стана где су се напади одиграли није постављен видео или неки други надзор, полицијске заседе нису ни размотрене, а подносиоцу представке ни у једном тренутку није понуђена заштита од стране специјалне полицијске јединице, што је могло да спречи његове будуће нападачи. Мада су органи тужене државе предузели многе кораке и имали значајне објективне потешкоће, укључујући и донекле неодређене описе нападача од стране подносиоца представке као и очигледно непостојање очевидаца, Суд је нашао да органи РС нису предузели све оправдане мере да спроведу одговарајућу истрагу. Они такође нису предузели оправдане и делотворне кораке да спрече да се злостављање подносиоца представке понови, упркос чињеници да је сталан ризик од тога био реалан, непосредан и предвидљив. У таквим околностима, Суд није могао а да не утврди да је дошло до повреде чл. 3. Конвенције. Одштета: 10.000 евра уз 1.200 евра судских трошкова. По реакцији нашег Заступништва, делује да ће ово бити прва пресуда на коју ће Србија изјавити жалбу.

Пресуда Европског суда од 13. априла 2010. године донета у предмету Ана Кривошеј против Србије представља још један пример неизвршавања правоснажних судских одлука из области породичних односа. Тужила се развела од свога супруга Н.Ц., а у конкретном случају радило се о одлуци Општинског суда у Нишу од 7. октобра 2002., којом је уређено право тужиље да виђа своје дете и која је измењена 21. маја 2003. године, а која до данас није извршена. Њен супруг је упорно одбијао да јој дозволи да виђа своје дете по модалитету који је одредио суд. У овом случају је дошло и до “губитка” списка предмета у периоду од три године. Предмет је нађен испод стола једног од судских извршитеља који је због тога отпуштен. Будући да се ради о изузетно осетљивом случају који се тиче породичних односа, као и изузетно дугом периоду неизвршења, логично је да је Суд нашао повреду права на суђење у разумном року, као и повреду чл. 8 (право на породични живот). Одштета на име нематеријалне штете: 7.300 евра.

Иначе, прошле године Стразбур је нашао да је Општински суд у Нишу одговоран за још једну повреду Конвенције у погледу породичних односа и то због неблаговременог поступања у случају Димитријевић и Јаковљевић против Србије који је државу коштао још 1.300 евра.

Пресуда Европског суда од 13. априла 2010. године донета у предмету Ана Кривошеј против Србије представља још један пример неизвршавања правоснажних судских одлука из области породичних односа.

У предмету канадске фирме Motion Pictures Guarantors Ltd. против Србије Привредни суд у Београду је покушао да десетогодишњи спор, који је започео 1995. године, прекине на неоубичајен начин. Након што су првостепене пресуде биле три пута укидане, рочиште је заказано за 13. септембар 2005. године у 11 часова. Адвокат тужиоца је пре тога боравио у Трећем општинском суду у Београду, узео такси у 10.30 часова, да би се такси покварио на око 700 метара од Привредног суда, тако да је адвокат ову раздаљину морао да препешачи. У судницу улази у 11.04 часова где затиче судију како, у присуству адвоката супротне стране, завршава диктирање записника у коме констатује да се тужба сматра повученом. Никаква објашњења нису помогла, па тужилац улаже захтев за враћање у пређашње стање који бива одбијен како од првостепеног, тако и другостепеног суда. Ово упркос томе што је пуномоћник тужиоца тражио усмену расправу на којој би као сведок био саслушан таксиста чије се возило покварило. Виши привредни суд је у својој одлуци навео “да се чињеница да се возило покварило не може доказивати саслушањем сведока, већ рачунима за поправку возила”.

Основно питање пред Стразбуром је било да ли је закашњење адвоката било оправдано. Суд је у пресуди од 8. јуна 2010. године заузео став да је у конкретном случају морала бити одржана усмена расправа на којој би се ова одлучна чињеница и утврдила и нашао повреду чл. 6. ст. 1. Конвенције, досуђујући тужиоцу 1000 евра трошкова. Будући да је основни циљ тужиоца био да обезбеди наставак поступка, одштету није ни тражио.

Случај Ракић и други против Србије у техничко-правном смислу није много различит од случаја Винчић којим смо се бавили прошле године и тиче се различитог одлучивања Окружног суда у Београду у идентичним правним ситуацијама. Г. Ракићу и још тридесеторици радника МУП-а Србије који су радили на Косову и Метохији плата је требало да буде увећана за 100% на основу Уредбе Владе Републике Србије. Када то није учињено, они су поднели тужбе Окружном суду у Београду који је неким од њих признао то право, а неким није. Поново наводећи “да различито одлучивање судова у идентичним правним ситуацијама изазива неповерење грађана у правосуђе”, Стразбур је у пресуди од 5. октобра 2010. године нашао повреду права на фер суђење и свим радницима досудио по 3000 евра одштете и по 255 евра трошкова. Укупан трошак за државу је око 100.000 евра.

У врло деликатном случају Ђермановић, Европски суд је нашао да је 2 године и два месеца која је он провео у притвору пре правноснажне кривичне пресуде којом је осуђен на 4 године затвора исувише дугачак период. Пресудом од 23. фебруара 2010. Г. Ђермановићу је досуђена одштета од 1.500 евра, док је у случају Јованчић Стразбур поново заузео став да се приватност кореспонденције затвореника мора поштовати, те да супротно понашање власти повређује чл. 8. Европске конвенције, односно право на

приватност.

У врло деликатном случају Ђермановић, Европски суд је нашао да је 2 године и два месеца која је он провео у притвору пре правноснажне кривичне пресуде којом је осуђен на 4 године затвора исувише дугачак период.

На крају, треба навести случај чешке држављанке Драхомире Чишкове која је добила спор против Србије пресудом Европског суда од 19. јануара 2010. године због повреде права на суђење у разумном року и одштету од 1.200 евра. Спор се водио пред новосадским судовима због накнаде штете настале у саобраћајном удесу и трајао је 22 године! Иако је нашем Заступништву врло добро познато да, иако је Србија ратификовала Европску конвенцију 3. марта 2004. године, Стразбур у обзир узима и трајање поступка пре тог датума, на сајту нашег Заступника пред судом у Стразбуру се може наћи овај “духовити”, а за госпођу Чишкову болан, коментар:

“Ипак, важно је истаћи да је парница пред домаћим органима правоснажно окончана и да је у том смислу у оквиру временског важења Конвенције у односу на Републику Србију била нешто преко три године, тако да се оправдано може поставити питање правилности става о временској надлежности Суда у вези са утврђеном повредом....Ипак, свеукупна дужина поступка заиста је била прекомерна, чиме се првенствено руководио Суд, код оцене да ли је било повреде члана 6 став 1 Конвенције.” [\[2\]](#)

А што се Уставног суда РС тиче и решавања по уставним жалбама, јавност мора бити упозорена да тај суд по уставним жалбама грађана поступа предуго, у неким случајевима и две и по до три године. Само је питање дана када ће Стразбур наћи да уставна жалба под таквим околностима није више ефективно правно средство. Уосталом, Европска комисија је већ изразила своју забринутост због чињенице да се пред Уставним судом сада налази 7.000 нерешених предмета, при чему тај суд има 15 судија. Главни узрок овог проблема је чињеница да је изменама и допунама Закона о парничном поступку од 29. децембра 2009. године практично укинута једино ванредно правно средство у парници, а то је ревизија која се сада може изјавити само у споровима вредности од преко 100.000 евра!? Нема дилеме да смо сви овде богати. Иначе, те допуне Закона се ретроактивно примењују, што је супротно самом Уставу. Зато је уместо ревизије, уставна жалба сада практично постала једино ванредно правно средство у Србији. Да ли је то разлог што госпођа Боса Ненадић није прихватила поновну кандидатуру за председника Уставног суда? На могући колапс оваквог система сам

упозорио још прошле године [\[3\]](#) (3), али нико од одговорних на то није обратио пажњу ни реаговао.

Замислите да вам је право на правично суђење тешко повређено у двостепеном поступку, а онда морате да чекате да по вашој уставној жалби, пре него се обратите Стразбуру, Уставни суд одлучује три године. То значи да тај суд одлучује о правима Срба онолико дуго колико Стразбур о правима грађана 42 земље чланице Савета Европе. Ово одиста позива на неограничени оптимизам. Само весело!

[1] <http://www.nspm.rs/politicki-zivot/srpsko-pravosudje-bespomocno-u-strazburu.html>

[2] http://www.zastupnik.gov.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=140:804406&catid=16:2009-06-12-12-53-42&Itemid=31

[3] <http://www.vidovdan.org/2010-03-28-13-57-42/246--150000->